

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ

ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ

ЗА

2015. ГОДИНУ

Сарајево, март 2016. године

1. Увод

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ (ЦХЈ) обавезна је, у складу са одредбама члана 25. Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/10), да припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје основне податке о систему интерне ревизије у институцијама БиХ, податке о активностима Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, податке о јединицама интерне ревизије, интерним ревизорима, податке о ревидираним институцијама, као и податке о извршеним интерним ревизијама од стране јединица за интерну ревизију институција БиХ и податке о предузетим активностима на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Систем интерне ревизије дио је система јавне интерне финансијске контроле (PIFC – *Public Internal Financial Control*) који је развила Европска комисија и који има за циљ да земљама у процесу придруживања ЕУ, пружи помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система интерне контроле.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12) дефинише и Стратегија за спровођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине коју је Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио, а која, између осталог, предвиђа развој децентрализоване интерне ревизије у институцијама БиХ. Посебан акценат у Стратегији, ставља се на модалитете успостављања организационе структуре јединица интерне ревизије руководећи се принципом економске оправданости и водећи рачуна о трошковној ефективности укупног контролног оквира у институцијама БиХ.

Важан сегмент система интерне ревизије у јавном сектору БиХ представља и Координациони одбор Централних јединица за хармонизацију. То тијело је успостављено на основу члана 2. став (13) и члана 28. став (2) Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), Закона о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ“, број 42/12), члана 6. Одлуке Народне скупштине Републике Српске, број: 01-1012/10 („Службени гласник РС“, број: 72/10) и члана 6. Закона о интерној ревизији у јавном сектору Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 47/08).

Координациони одбор Централних јединица за хармонизацију (КО ЦЈХ), чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Централне јединице за хармонизацију Федерације Босне и Херцеговине и Централне јединице за хармонизацију Републике Српске.

У наставку дајемо преглед стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, активности ЦХЈ, препоруке из извјештаја интерне ревизије који су сачињени током извјештајног периода, као и мјере и активности предузете од стране институција на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ

Обавеза Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђена је чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине, у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ (*"Службени гласник БиХ-Међународни уговори"*, број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ (*"Службени гласник БиХ"*, бр. 27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ (*"Службени гласник БиХ-Међународни уговори"*, број 10/08), Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ (*"Службени гласник БиХ"*, број 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 (*"Службени гласник БиХ"*, број 44/09) успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

Савјет министара БиХ је у јулу 2010. године именовано директора и замјеника директора ЦХЈ. Такође, Савјет министара БиХ је, на приједлог ЦХЈ у септембру 2010. године, на својој 133. сједници, усвојио Правилник о унутрашњој организацији ЦХЈ. ЦХЈ је, у складу са усвојеним Правилником о унутрашњој организацији закључно са 31.12.2015. године, у свом саставу имала запослено укупно 8 особа, укључујући директора и замјеника директора.

Подршку увођењу јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз два пројекта финансирана из средстава IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) фондова подршке Босни и Херцеговини и то: Пројекат PIFC (*Public Internal Financial Control*) и Пројекат SPFM (*Strengthening Public Financial Management*). Пројектом PIFC пружена је подршка институцијама БиХ у процесу увођења и развоја система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК) заснованих на добрим праксама у државама чланицама ЕУ, као и на искуствима из других држава које испуњавају обавезе везане за процесе приступања чланству у ЕУ. Пројекат SPFM је пружио подршку процесу реформисања и успостављања ефикасне јавне управе у Босни и Херцеговини, која је у стању да подржи процес интеграције земље у ЕУ, јачању капацитета државних и ентитетских управа у пољу креирања политика и координације, као и у подручју контроле и управљања јавним финансијама.

У оквиру поменутих пројеката пружена је и техничка помоћ ЦХЈ, а која је обезбјеђена кроз Координациони одбор Централних јединица за хармонизацију - КО ЦХЈ. Пројекат PIFC реализован је кроз два сегмента и то: сегмент интерне ревизије и сегмент финансијског управљања и контроле. Кроз Пројекат SPFM пружена је подршка унапређењу система ФУК-а, те приближавања модела који се користе, као и искустава земаља у окружењу,

али и у свијету, у области сертификације и континуиране професионалне едукације интерних ревизора.

Оквир PIFC-а (*Public Internal Financial Control*) чине три стуба која би требало да обезбиједи довољно синергетских ефеката како би се обезбиједило разумно увјеравање да интерне контроле функционишу адекватно и ефективно, а то су:

- функционално независна и децентрализована интерна ревизија (ИР) - као помоћ руководиоцу институције која врши прегледе ефективности интерних контрола,
- финансијско управљање и контрола (ФУК) - уз јачање одговорности за остваривање циљева институције, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контрола у институцији и
- ЦХЈ, као засебна јединица, која развија и усмјерава процес PIFC-а.

Сваки од три нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је КО ЦХЈ одобрио, даље разрађивао и припремао, прилагођавајући оквирне документе својим потребама. Оваквим координисаним приступом постигнута је унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. У складу са надлежностима дефинисаним Законом о интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је у досадашњем постојању реализовала како сlijеди:

- а) Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ; ЦХЈ је припремила нацрт Закона о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ, којим су створене квалитетне законске претпоставке за успостављање ефикасног и економичног система интерне ревизије у институцијама БиХ. Закон је, након усвајања, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 32/12. Овом допуном законског рјешења дефинисано је вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ на начин да се обезбједи ефикасније и рационалније успостављање јединица интерне ревизије, које ће онемогућити успостављање непотребно великог броја јединица интерне ревизије, већ да се са мањим бројем јединица које ће, у складу са различитим критеријумима груписања и испуњености услова, омогућити покривеност интерном ревизијом више организационо и ресорно сродних институција, а што за резултат има и значајан материјални ефекат у смислу негомилања нерационалног броја извршилаца и трошкова који би се тако произвели. Оваквом измјеном омогућено је и успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресорно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом.
- б) Припрему и имплементацију програма обуке и сертификације интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦХЈ; У пертоходном периоду извршена је обука особља које ради на пословима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ, кроз Пројекат PIFC и Пројекат SPFM који су финансирани

од стране ЕУ. Различити нивои обука пружени су за различите полазнике из различитих области.

У извјештајном периоду ЦХЈ је припремила Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, који је објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 7/15. У складу са Програмом и својом законском обавезом, ЦХЈ је донијела Одлуку о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 92/15) и Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 97/15). Наведеним подзаконским актима дефинисан је начин стицања звања и сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ, као и начин признавања обука интерних ревизора у институцијама БиХ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, издала 13 рјешења о стицању сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ.

- c) Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Стандарде интерне ревизије, заједно са методологијом рада интерне ревизије у институцијама БиХ, ЦХЈ је објавила у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11). Ови документи се темеље на оквирним документима одобреним од КО ЦХЈ.

Стандарди за рад интерних ревизора заснивају се на Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије, на начин како је то дефинисано Законом о интерној ревизији институција БиХ. Наведени стандарди дјелимично су прилагођени потребама јавног сектора и чине их: Стандарди карактеристика / атрибутивни стандарди, Стандарди извођења / радни стандарди и Стандарди имплементације / стандарди спровођења.

Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ саставни је дио методологије интерне ревизије и усаглашен је са међународним стандардима.

- d) Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Поред Приручника, након усаглашавања оквирних докумената на КО ЦХЈ, ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ припремила и објавила текст Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11) и Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11), као дио радне методологије за интерну ревизију у институцијама БиХ. Такође, ЦХЈ је објавила и текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 73/12).

Повељом интерне ревизије уређује се општи приступ интерне ревизије, сврха и циљ, независност, улога и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлашћења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те се дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступци у случају идентификовања индикатора преваре.

Етички кодекс је документ неопходан и прикладан за професију интерне ревизије која се заснива на повјерењу у објективном увјеравању о управљању ризиком, системима контроле и руковођењу.

У циљу стварања услова за провођење Закона и подзаконских аката, ЦХЈ је припремила и објавила текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ којим се регулишу међусобна права и обавезе јединице интерне ревизије, које су наведеним прописима задужене за вршење функције интерне ревизије у више институција и институције у којој та јединица пружа услугу интерне ревизије.

- e) Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;
Стратегију за спровођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине усвојио је Савјет министара Босне и Херцеговине на својој 110. сједници која је одржана 30.12.2009. године. У току је њена имплементација.

- f) Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи на интерну ревизију;

ЦХЈ је у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ објавила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 49/12) и Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр.: 81/12 и 99/14) чиме су створени сви потребни услови за достављање приједлога правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у јединицама интерне ревизије на сагласност ЦХЈ за институције које успостављају јединице интерне ревизије. Ова активност произашла је након објављивања наведених докумената, а који су резултат анализа које су рађене од стране ЦХЈ и разматрања материјала и приједлога достављених од експерата Пројекта PIFC за израду оптималне структуре интерне ревизије у институцијама БиХ. Овим документима дефинисано је успостављање децентрализованог модела интерне ревизије у институцијама БиХ, као и обавезе институција за успостављање јединица интерне ревизије.

ЦХЈ у складу са Законом о интерној ревизији даје сагласност на измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији институција које су у обавези да успоставе јединицу интерне ревизије у складу са наведеним прописима. Захтјев за добијање сагласности доставило је 16 од укупно 17 институција које су то биле обавезне учинити. ЦХЈ је у складу са својом законском обавезом размотрила све пристигле захтјеве, те на оне који нису били комплетни и усаглашени са наведеним прописима, дала одређене препоруке и сугестије. Након извршених корекција и уградње датих препорука, ЦХЈ је дала сагласност на достављене правилнике.

Непредузимање неопходних активности на успостављању функције интерне ревизије у институцијама БиХ, од стране Министарства безбједности БиХ, као једине институције која још није доставила захтјев за добијање сагласности за успостављање јединице интерне ревизије, директно утиче на кашњење у имплементацији PIFC-а у институцијама БиХ. Овакво понашање индиректно узрокује и кашњење у испуњавању обавеза које је Босна и Херцеговина преузела потписивањем *Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине*.

- g) Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;

Тренутно су функционално успостављене јединице интерне ревизије у 14 институција. Овај број укључује и једну јединицу интерне ревизије која је успостављена почетком 2016. године. ЦХЈ у складу са својом улогом обезбјеђује равноправан приступ методологији и примјени прописа из области интерне ревизије свим јединицама интерне ревизије, те координише рад интерних ревизора на терену и извјештава о њиховом раду кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Подаци о раду јединица интерне ревизије и њиховим карактеристикама дати су детаљно у 4. дијелу овог Извјештаја.

- h) Давање сагласности на избор руководиоца Јединице за интерну ревизију и на успостављање Одбора за интерну ревизију;
ЦХЈ је објављивањем Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ дефинисала критеријуме за издавање сагласности. У извјештајном периоду ЦХЈ је за примила четири захтјева за добијање сагласности за именовање руководиоца јединице интерне ревизије и један захтјев за давање сагласности за разрјешење руководиоца јединице интерне ревизије ради екстерног премјештаја на друго радно мјесто. ЦХЈ је, у складу са важећим прописима којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ, а на основу испуњености прописаних услова, у предвиђеном року дала своје мишљење о сагласности по овим захтјевима. Очекујемо да ће у наредном периоду, након примјене одредаба Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, као и расписивања конкурса за руководиоце јединица интерне ревизије, наставити да пристижу захтјеви по овом основу.
- i) Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;
Постоје услови за оперативну сарадњу између интерних и екстерних ревизора кроз примјену ИНТОСАИ и ИССАИ смјерница и стандарда, а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ИССАИ оквира у БиХ ("Службени гласник БИХ", број 38/11), а чију примјену сугерише и ЦХЈ интерним ревизорима кроз Приручник за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ. Кроз достављене годишње извјештаје јединица интерне ревизије ЦХЈ је информисана да се уважавају дате сугестије кроз поштовање методологије, те да постоји оперативна сарадња између особља интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ.
- j) Надзор над имплементацијом свих примјењивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију;
Надзор над примјеном регулатива за интерну ревизију ЦХЈ обезбјеђује кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије и интерних ревизора, а који служе као основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Надзор се врши и кроз извјештавање у складу са методологијом одобреном од ЦХЈ, као и кроз давање сагласности и мишљења ЦХЈ у вези са захтјевима интерне ревизије, те кроз одобравања додатака Приручнику.

- k) Рјешавање неслагања у мишљењима, по захтјеву и потреби, између руководиоца интерне ревизије и руководиоца организације;
У досадашњој фази развоја система интерне ревизије није било захтјева за рјешавањем сукоба руководиоца јединица интерне ревизије и руководиоца организације.

Поред напријед наведених активности, ЦХЈ је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, а у сарадњи са струковним удружењима: Удружењем интерних ревизора у БиХ – Сарајево и Удружењем интерних ревизора из Бањалуке, у циљу издавања мишљења вршила верификацију кроз процјену и провјеру, у складу са дефинисаним критеријумима за сваки од пристиглих захтјева за верификацију сертификата овлашћених интерних ревизора издатих од наведених удружења. Преглед броја мишљења о прихватљивости сертификата, по годинама, које је издала ЦХЈ дат је у сљедећој табели.

Табела 1.

Година	Мишљења ЦХЈ о прихватљивости сертификата овлашћених интерних ревизора издатих од струковних удружења	
	Број издатих мишљења у посматраној години	Укупан број издатих мишљења
2013.	19	19
2014.	50	69
2015.	75	144

На основу података из табеле видимо да је, закључно са 31.12.2015. године, ЦХЈ издала укупно 144 позитивна мишљења о прихватљивости сертификата овлашћених интерних ревизора у смислу квалификованости за обављање послова из области интерне ревизије у институцијама БиХ. Од укупног броја датих мишљења (144), у извјештајном периоду дато је 75 мишљења. Овај податак о броју верификованих сертификата охрабрује јер индиректно говори о постојању квалификоване критичне масе кандидата за попуну радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ.

3. Законодавни оквир и основ за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ

Успостављање и развој савременог система управљања јавним расходима у институцијама БиХ представља комплексан скуп активности које су институције БиХ спровеле и спроводе, почев од израде законодавног оквира, организационог структурисања и позиционирања појединих сегмената стратешког планирања, средњорочног и годишњег буџетирања, програмирања, па до инсталирања и оперативног кориштења низа апликативних рјешења која помажу остварењу постављених циљева и у коначном, остварењу мисије сваке од институција.

Јавна интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата дио начела *acquis communautaire* које је успоставила Европска унија као цјеловит систем интерних финансијских контрола за добро управљање приходима, расходима, средствима и обавезама у јавном сектору, без обзира на њихов извор.

ЕУ модел PIFC-а раздваја функције и одговорности за систем финансијског управљања и контролу (енг. Financial Management and Control, у даљем тексту: FMC), обухватајући *ex ante* (претходну), *ongoing* (текућу) и *ex post* (накнадну) контролу и независну интерну ревизију.

На основу међународно прихваћених стандарда и најбоље праксе ЕУ, термин „интерна финансијска контрола у јавном сектору“ (PIFC – Public Internal Financial Control) подразумијева цјелокупни, обједињени систем који успостављају владе ентитета и Савјет министара Босне и Херцеговине ради контролисања, ревизије и извјештавања о кориштењу буџетских средстава и средстава ЕУ. Циљ овог система је да обезбједи усклађеност законодавства и транспарентно, економично, ефикасно и ефективно управљање јавним средствима (државним фондовима и фондовима Европске уније), као и да обезбједи њихову контролу.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата све мјере за контролу свих државних прихода, расхода, имовине и обавеза. Она обухвата и све системе интерне контроле и све процедуре у јавним институцијама, те помаже у стварању безбједности да се јавна средства намјенски троше и да се њима постиже вриједност уложеног.

Интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ ојени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Закон о интерној ревизији институција БиХ, у члану 25., прописује обавезу Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ) да припреми годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. ЦХЈ је овлашћена да на основу годишњих извјештаја примљених од руководиоца јединица интерне ревизије припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Након одобрења министра финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај се, ради упознавања са проблематиком интерне ревизије, доставља Савјету министара Босне и Херцеговине.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје и сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ сачињен је у формату који је припремила ЦХЈ.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних хармонизацијских јединица (КО ЦХЈ).

Методологију и законодавни основ за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

1. Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора ("*Службени гласник БиХ*", број 82/11) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапјеђења квалитета рада.
2. Повеља интерне ревизије ("*Службени гласник БиХ*", број 82/11) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокупруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.
3. Приручник за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије ("*Службени гласник БиХ*", број 82/11) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама/буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора.

Приручник је урађен у складу са међународним стандардима интерне ревизије и у складу са стеченим искуствима у оквиру Пројекта PIFC, које су одржане у сарадњи са експертима Пројекта, ангажованом од стране Европске комисије у циљу пружања подршке увођењу система јавне интерне финансијске контроле у БиХ.

Стандарди интерне ревизије саставни су дио Приручника. Обликовани су тако да их цјелокупна професија интерне ревизије може да користи у свим организацијама / институцијама у којима раде интерни ревизори.

Поред објављених стандарда интерне ревизије, интерни ревизори у свом раду користе и друге акте (правилнике, процедуре, смјернице и сл.), али и друге стандарде и смјернице који су примјењиви за рад интерних ревизора, као што су то поједине ИНТОСАИ и ИССАИ смјернице и стандарди, а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању

оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ИССАИ оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 38/11).

Поред ових докумената, објављени су и сљедећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 32/12,
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 49/12,
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр.: 81/12 и 99/14,
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 73/12,
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 7/15,
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 92/15 и
- Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављено у "Службеном гласнику БиХ", бр. 97/15.

Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, дефинисане су институције које треба да успоставе јединице интерне ревизије, као и начин и рокови за успостављање функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Предметном Одлуком предвиђено је успостављање укупно 17 јединица интерне ревизије, које би на тај начин вршиле функцију интерне ревизије у институцијама БиХ.

Институције на које се односе наведене одредбе, тј. институције које требају успоставити јединице интерне ревизије, биле су обавезне да у року од 180 дана од објављивања Одлуке покрену активност за добијање сагласности ЦХЈ кроз подношење захтјева на измјену правилника о унутрашњој организацији и систематизацији базираног на Закону о интерној ревизији институција БиХ.

Крајњи рок за ову активност је истекао. Своју обавезу о предузимању активности за успостављање функције интерне ревизије није испунило Министарство безбједности БиХ као једина од 17 институција које су то биле у обавези учинити.

Подсјећамо да је увођење система интерне ревизије обавеза Босне и Херцеговине, која је утврђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Босне и Херцеговине, са друге стране ("Службени гласник БиХ", број 10/08).

Савјет министара БиХ је, на својој 8. сједници, која је одржана 21.05.2015. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије, донио закључке којима је задужио институције БиХ, које су у обавези да успоставе јединице интерне ревизије, да наставе са започетим активностима како би се током 2015. године оконча процедура успостављања и попуњавања јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. ЦХЈ је задужена да настави пружати подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије и да настави са активностима развоја система интерне ревизије у институцијама БиХ, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама БиХ. Закључци Савјета министара БиХ и њихова реализација обрађени су у посебном дијелу овог Извјештаја (4.2).

И поред наведених закључака Савјета министара БиХ и досадашњих активности ЦХЈ, своје обавезе још увијек није реализовало Министарство безбједности БиХ, чиме се директно доводи у питање даља динамика и начин успостављања система интерне ревизије у институцијама БиХ, као и поштовање рокова за испуњавање преузетих обавеза.

4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по ревизорским извјештајима за 2015. годину

4.1. Подаци о извршеним интерним ревизијама у току 2015. године

ЦХЈ је на основу годишњих извјештаја добијених од јединица интерне ревизије, припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје сажете информације о предузетим активностима, ревидираним областима, датим препорукама интерне ревизије и њиме су обухваћене најзначајније активности везане за интерну ревизију у институцијама БиХ.

У извјештајном периоду, интерна ревизија вршена је у складу са одобреном и објављеном методологијом интерне ревизије, стандардима интерне ревизије и стеченим искуствима интерних ревизора.

Интерна ревизија, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

4.1.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ - преглед

Интерна ревизија у институцијама БиХ је, са 31.12.2015. године, функционално и кадровски успостављена или у поступку успостављања, у складу са важећим прописима, у 13 од предвиђених 17 институција БиХ. Преглед институција које су успоставиле

интерну ревизију и институција које нису успоставиле интерну ревизију до 31.12.2015. године, а обавезне су то учинити према Одлуци о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, дат је у наредној табели.

Табела 2.

А)	Институције које су успоставиле јединицу интерне ревизије - ЈИР до 31.12.2015.г.	Функционално и кадровски у потпуности успостављена ЈИР	Образложење
1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	-
2.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	-
3.	Министарство одбране БиХ	ДА	-
4.	Гранична полиција БиХ	ДА	-
5.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	-
6.	Државна агенција за истраге и заштиту	ДА	-
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	Дјелимично - не у потпуности	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са одобреним бројем извршилаца (запослена 1 од предвиђене 2 особе)
8.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	Дјелимично - не у потпуности	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са одобреним бројем извршилаца (запослена 1 од предвиђене 2 особе)
9.	Министарство правде БиХ	Дјелимично - не у потпуности	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са одобреним бројем извршилаца (запослене 2 од предвиђене 3 особе)
10.	Министарство цивилних послова БиХ	Дјелимично - не у потпуности	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са одобреним бројем извршилаца (запослене 2 од предвиђене 3 особе)
11.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ	Дјелимично - не у потпуности	Запослен 1 интерни ревизор према важећем Правилнику о унутрашњој организацији, који није усклађен са прописима у области интерне ревизије. У току су измјене Правилника (у децембру 2015. достављено Министарству правде на мишљење).
12.	Министарство иностраних послова БиХ	Дјелимично - не у потпуности	Запослена 2 интерна ревизора* према важећем Правилнику о унутрашњој организацији, који није усклађен са прописима у области интерне ревизије. У току су измјене Правилника.
13.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	Дјелимично - не у потпуности	Запослен 1 интерни ревизор према важећем Правилнику о унутр. организацији, који није усклађен са прописима у области интерне ревизије. У току су измјене Правилника**.
Б)	Институције које нису успоставиле ЈИР до 31.12.2015.г.	Предузете активности на успостављањ у ЈИР	Образложење
14.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	Од 01.02.2016.г. запослен је 1 интерни ревизор, а планирана су средства у буџету СЗЗП за 2016. годину за кадровско попуњавање руководиоца ЈИР
15.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	Правилник о унутрашњој организацији у поступку усвајања
16.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	Правилник о унутрашњој организацији у поступку усвајања

17.	Министарство безбједности БиХ	НЕ	-
<p>Напомена: * У ЈИР МИП БиХ од јануара 2016. године број запослених на пословима интерне ревизије је смањен са 2 на 1 јер је један интерни ревизор распоређен на радно мјесто изван ЈИР. **Дописом од 22.01.2016. г. IDDEEA је обавјестила да је "По именовану новог менаџмента у Агенцији Приједлог правилника о унутрашњој организацији повучен из даље процедуре и након дораде исти ће бити прослијеђен на усвајање".</p>			

Из претходне табеле видимо да је закључно са 31.12.2015. године интерна ревизија у потпуности успостављена, у складу са важећим прописима, у шест институција и то: Министарству финансија и трезора БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Министарству одбране БиХ, Граничној полицији БиХ, Парламентарној скупштини БиХ и Државној агенцији за истраге и заштиту.

Седам институција су предузеле одређене активности на успостављању јединица интерне ревизије али још увијек нису у потпуности окончале започете активности. Од ових седам институција, код четири институције ријеч је о кадровској непопуњености јединица интерне ревизије, а то су: Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ, Министарство људских права и избјеглица БиХ, Министарство правде БиХ и Министарство цивилних послова БиХ.

Преостале три институције су покренуле процедуру усвајања новог правилника који је усклађен са прописима у области интерне ревизије, док су интерни ревизори запослени на основу важећег правилника о унутрашњој организацији, који није усклађен са прописима у области интерне ревизије, а то су: Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, Министарство иностраних послова БиХ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података.

Од стране Службе за заједничке послове институција БиХ, једне од четири институције које нису до 31.12.2015. године успоставиле јединицу интерне ревизије, обавјештени смо, у периоду израде овог Извјештаја, да је од 01.02.2016. године кадровски попуњено мјесто интерног ревизора у ЈИР ове Службе. Такође, у буџету за 2016. годину Службе за заједничке послове институција БиХ планирана су средства за запошљавање и руководиоца јединице интерне ревизије.

Од преостале три институција које нису успоставиле јединицу интерне ревизије, двије институције су покренуле процедуру усвајања Правилника о унутрашњој организацији који је усклађен са прописима у области интерне ревизије, а то су: Министарство спољне трговине и економских односа БиХ и Министарство комуникација и транспорта БиХ, док Министарство безбједности БиХ то још увијек није учинило.

Министарство безбједности БиХ је једина од 17 институција, које су обавезне успоставити интерну ревизију према Одлуци о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, која и даље није предузела активности на успостављању интерне ревизије.

Надлежност сваке од 17 јединица интерне ревизије институција БиХ, које треба да се успоставе, дефинисана је Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 13¹ успостављених јединица интерне ревизије 8 јединица интерне ревизије врши функцију интерне ревизије само у једној, матичној институцији. То су јединице интерне ревизије у: Министарству одбране БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ и Дирекцији за координацију полицијских тијела.

Преосталих пет јединица интерне ревизије, у складу са усвојеним децентрализованим моделом успостављања и организовања система интерне ревизије у институцијама БиХ, функцију интерне ревизије врши за више институција.

У складу са тим, Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ врши функцију интерне ревизије у: Министарству финансија и трезора БиХ, Агенцији за државну службу Босне и Херцеговине, Агенцији за јавне набавке Босне и Херцеговине, Агенцији за осигурање у Босни и Херцеговини, Агенцији за статистику Босне и Херцеговине, Архиву Босне и Херцеговине, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције, Дирекцији за економско планирање БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе, Меморијалном центру Сребреница – Поточари, Одбору државне службе за жалбе, Предсједништву БиХ, Канцеларији за законодавство и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ.

До сада су све од наведених институција, осим Предсједништва БиХ, потписале Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са Централном јединицом за интерну ревизију институција БиХ МФТ БиХ.

У извјештајном периоду, у складу са усвојеним Стратешким и Годишњим плановима рада, ова јединица интерне ревизије вршила је интерне ревизије у девет институција и то: Министарству финансија и трезора БиХ, Агенцији за јавне набавке БиХ, Агенцији за осигурање у БиХ, Дирекцији за економско планирање БиХ, Меморијалном центру Сребреница – Поточари, Агенцији за статистику БиХ, Дирекцији за европске интеграције БиХ, Одбору државне службе за жалбе БиХ и Архиву БиХ. Детаљи о обављеним интерним ревизијама приказани су у табеларним прегледима (табела 3. и 4.).

Јединица интерне ревизије успостављена при Министарству правде БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству правде Босне и Херцеговине, Правобранилаштву Босне и Херцеговине, Јединици за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење санкција притвора и других мјера БиХ, Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, Суду Босне и Херцеговине, Тужилаштву Босне и Херцеговине и Уставном суду Босне и Херцеговине.

Јединица интерне ревизије Министарства правде БиХ у извјештајном периоду није обавила ни једну интерну ревизију. Ова Јединица има запослена два интерна ревизора, а нема руководиоца Јединице интерне ревизије.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Агенцији

---

¹ У укупном броју успостављених ЈИР институција БиХ (13) није укључена ЈИР Службе за заједничке послове институција јер је функционално успостављена након 31.12.2015.г.

за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама и Централној изборној комисији Босне и Херцеговине.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свих пет институција за које је надлежна да врши функцију интерне ревизије. У извјештајном периоду Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ је, у складу са усвојеним плановима, вршила интерну ревизију у Парламентарној скупштини БиХ и Централној изборној комисији БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица Босне и Херцеговине, Институцији омбудсмана за људска права и Фонду за повратак Босне и Херцеговине.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице потписала је Повељу интерне ревизије са: Министарством за људска права и избјеглице БиХ, Институтом за нестала лица БиХ и Фондом за повратак БиХ, док је Споразум о вршењу функције интерне ревизије потписан са Институтом за нестала лица и Фондом за повратак БиХ. У извјештајном периоду ова Јединица је обављала интерну ревизију у Министарству за људска права и избјеглице БиХ и Фонду за повратак БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству цивилних послова Босне и Херцеговине, Агенцији за антидопинг контролу БиХ, Агенцији за лијекове и медицинска средства БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Агенцији за рад и запошљавање у Босни и Херцеговини, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Комисији за очување националних споменика БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Центру за уклањање мина у Босни и Херцеговини - *ВНМАС*.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ успостављена је у првој половини 2015. године. У извјештајном периоду Јединица интерне ревизије потписала је Повеље интерне ревизије и Споразуме о вршењу функције интерне ревизије са свих десет институција за које је надлежна да обавља функцију интерне ревизије. Стратешки планови рада интерне ревизије за период 2016 – 2018. година донијети су за свих десет институција. У складу са стратешким плановима донијети су и годишњи планови рада Јединице интерне ревизије за 2016. годину и то у сљедећим институцијама: Министарству цивилних послова БиХ, Агенцији за рад и запошљавање, Агенцији за лијекове и медицинска средства и Центру за уклањање мина у БиХ.

У току 2015. године Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ обавила је двије *ad hoc* ревизије.

ЦХЈ води Регистар Јединица интерне ревизије, Регистар руководиоца јединица интерне ревизије и интерних ревизора. На основу података евидентираних у наведеним регистрима, на пословима интерне ревизије у ових 13 јединица интерне ревизије

институција БиХ, на дан 31.12.2015. године, запослено је 27 интерних ревизора². У извјештајном периоду број јединица интерне ревизије повећан је са 11 јединица интерне ревизије, колико их је било закључно са 31.12.2014. године, на 13 јединица интерне ревизије, колико их је евидентирано закључно са 31.12.2015. године.

У институцијама БиХ предвиђено је успостављање укупно 17 јединица интерне ревизије, односно закључно са 31.12.2015. године успостављено је 76% од укупно предвиђеног броја јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. У складу са повећањем броја јединица интерне ревизије дошло је и до одређеног повећања броја интерних ревизора. На основу података из регистара које води ЦХЈ видљиво је да је дошло до повећања броја интерних ревизора са 23 интерна ревизора у 11 јединица интерне ревизије, колико их је било у претходном извјештајном периоду, на 27 интерних ревизора у 13 јединица интерне ревизије, колико их има у институцијама БиХ запослено на дан 31.12.2015. године.

Институције БиХ су биле у обавези, у складу са Закључцима Савјета министара БиХ, да успоставе и попуне јединице интерне ревизије. Степен реализације Закључака Савјета министара БиХ обрађен је у дијелу 4.2. овог Извјештаја. Кашњење у реализацији Закључака Савјета министара БиХ доводи до кашњења у напретку развоја система интерне ревизије и испуњавања преузетих обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине.

Свака од 13 наведених јединица интерне ревизије, имала је обавезу да у складу са чл. 15. и 19. Закона о интерној ревизији институција БиХ, достави годишњи извјештај који је основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ.

4.1.2. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ

Јединице интерне ревизије су, изузимајући јединице интерне ревизије у Државној агенцији за истраге и заштиту и Министарству цивилних послова БиХ које су успостављене у току 2015. године, те Јединицу интерне ревизије Министарства правде БиХ, у складу са законским обавезама, сачиниле Стратешке (трогодишње) планове и на основу њих, у складу са процјеном ризика и одговарајуће Годишње планове јединица

---

² У периоду израде овог Извјештаја дошло је до повећања броја интерних ревизора у институцијама БиХ у односу на 31.12.2015. године, те је тренутно запослено укупно 28 интерних ревизора. У првом тромесјечју 2016. године дошло је до промјена броја запослених интерних ревизора у сљедећим јединицама интерне ревизије:

- у ЈИР МИП БиХ смањен је број интерних ревизора са 2 на 1 јер је један интерни ревизор распоређен од јануара 2016. године на друге послове изван ЈИР (Интерна ревизија која егзистира у МИП БиХ, успостављена је као Уред за ревизију који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овдје је третиран организациони дио који се бави интерном ревизијом у смислу Закона о интерној ревизији институција БиХ. У току су измјене Правилника о унутрашњој организацији МИП-а.)

- у ЈИР СИРА, од 01.02.2016.г, запослен је руководиоца ЈИР јер је претходни руководиоца споразумно екстерно премјештан, закључно са 15.12.2015. године, на радно мјесто у другу институцију и

- у ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ од 01.02.2016. године примљен је један интерни ревизор.

интерне ревизије. Такође, јединице су, осим Јединице интерне ревизије Министарства правде БиХ, припремиле и донијеле потребне Повеље интерне ревизије.

Из достављених извјештаја видљиво је да су се интерни ревизори у свом раду придржавали одредаба Етичког кодекса интерних ревизора, Повеље интерне ревизије, Приручника са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ, као и других прописа који уређују област интерне ревизије у институцијама БиХ.

Извјештаји интерне ревизије рађени су у складу са методологијом дефинисаном у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије и другим прописима објављеним и одобреним од стране ЦХЈ.

Током 2015. године јединице интерне ревизије институција БиХ, изузимајући претходно поменуте двије јединице успостављене у 2015. години и Јединицу интерне ревизије у Министарству правде БиХ која није обавила ни једну ревизију у 2015. години, што их чини укупно 10, сачиниле су укупно 81 извјештај интерне ревизије планиран годишњим плановима јединица интерне ревизије. Процент извршења годишњих планова јединица интерне ревизије износи 91%.

Основни подаци о потписаним Повељама ИР, плановима, као и планираним и реализованим интерним ревизијама по врстама дати су у сљедећем табеларном прегледу:

Табела 3.

Р. бр.	Назив ЈИР и институција које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Сарадња са екстрном ревизијом	Рад и документи ИР коришћени и доступан особљу Канцеларије	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број ревизија у ГП ИР	Реализован број ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накондних ИР	Реализован број Ad hoc ИР	Извршење ГП ИР у % (Колона (9) / (8))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1.	Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ МФТ БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	20	18	10	8	1	90%
1.1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	2	2	-	100%
1.2.	Агенција за јавне набавке БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	2	-	-	100%
1.3.	Агенција за осигурање у БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	2	-	-	100%
1.4.	Дирекција за економско планирање	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1	1	-	-	50%
1.5.	Меморијални центар Сребреница – Поточари Спомен обиљежје и мезарје за жртве геноцида из 1995.г.	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
1.6.	Агенција за статистику БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	3	-	3	-	100%
1.7.	Дирекција за европске интеграције БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	3	-	3	-	100%
1.8.	Одбор државне службе за жалбе	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	1	-	-	-	1	0%
1.9.	Архив БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	2	-	-	100%
2.	ЈИР Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	14	14	13	1	1	100%
3.	ЈИР Министарство правде БиХ	НЕ	-	-	НЕ	НЕ	-	-	-	-	-	-

Р. бр.	Назив ЈИР и институција које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Сарадња са екстрном ревизијом	Рад и документи ИР коришћени и доступан особљу Канцеларије	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број ревизија у ГП ИР	Реализован број ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накондних ИР	Реализован број Ад нос ИР	Извршење ГП ИР у % (Колона (9) / (8))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
4.	ЈИР Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	10	10	9	1	0	100%
5.	ЈИР Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	4	2	2	0	1	75%*
6.	ЈИР Парламентарне скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	10	8	4	4	2	80%
6.1.	Парламентарна скупштина	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	7	7	3	4	2	100%
6.2.	Централна изборна комисија	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	1	1	-	-	33%
6.3.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције	ДА	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.4.	Агенција за заштиту личних података	ДА	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.5.	Уред за разматрање жалби по јавним набавкама	ДА	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	5	4	3	1	-	80%
7.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	4	3	2	1	-	75%
7.2.	Фонд за повратак БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
7.3.	Институт за нестала лица БиХ	ДА	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	9	9	6	3	0	100%
9.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	5	5	5	0	0	100%
10.	ЈИР Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2	2	0	2	66,7%
11.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	9	9	9	-	-	100%
12.	ЈИР Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	ДА**	-**	-**	-**	-**	2	-**
12.1.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	ДА***	-**	-**	-**	-**	1	-**
12.2.	Агенција за антидопинг контролу БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	-	-**	-**	-**	-**	0	-**
12.3.	Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	ДА***	-**	-**	-**	-**	0	-**
12.4.	Агенција за предшколско, основно	ДА	ДА	ДА	ДА**	-	-**	-**	-**	-**	0	-**

Р. бр.	Назив ЈИР и институција које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Сарадња са екстрном ревизијом	Рад и документи ИР кориштен и доступан особљу Канцеларије	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број ревизија у ГП ИР	Реализован број ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>Ad hoc</i> ИР	Извршење ГП ИР у % (Колона (9) / (8))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
	<i>и средње образовање у БиХ</i>											
12.5.	Агенција за рад и запошљавање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	ДА***	-**	-**	-**	-**	1	-**
12.6.	Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	-	-**	-**	-**	-**	0	-**
12.7.	Државна регулаторна агенција за радијацијску и нуклеарну безбједност БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА**	-	-**	-**	-**	-**	0	-**
12.8.	Комисија за очување националних споменика	ДА	ДА	ДА	ДА**	-	-**	-**	-**	-**	0	-**
12.9.	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања	ДА	ДА	ДА	ДА**	-	-**	-**	-**	-**	0	-**
12.10	Центар за уклањање мина у БиХ - ВН МАС	ДА	ДА	ДА	ДА**	ДА***	-**	-**	-**	-**	0	-**
13.	ЈИР Државна агенција за истраге и заштиту - СИРА	ДА	ДА	ДА	ДА****	ДА****	ЈИР у СИРА-и успостављена крајем 2015.године и тек се у 2016. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР					
	УКУПНО у 2015. години	-	-	-	-	-	89	81	-	-	9	91%
	Укупно у 2014. години	-	-	-	-	-	77	72	-	-	2	93,5%
Напомена:												
- ЈИР – Јединица интерне ревизије												
* ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ је извршила 2 од планиране 4 редовне интерне ревизије из Годишњег плана.												
** Није донешен Стратешки план ЈИР који обухвата 2015. годину, као ни Годишњи план за 2015. годину јер је ЈИР у МЦП БиХ успостављена у првој половини 2015. године. Донешен је крајем 2015. године Стратешки план ЈИР за период 2016 – 2018. година.												
*** Донешен Годишњи план ЈИР МЦП у наведеној институцији за 2016. годину.												
**** ЈИР у СИРА-и је донијела Стратешки план ИР за период 2016 – 2018.г. и Годишњи план за 2016. годину.												

Из претходне табеле уочава се да је у извјештајном периоду 11 јединица интерне ревизије институција БиХ сачинило укупно 90 извјештаја, од којих се на редовне интерне ревизије планиране стратешким и годишњим плановима јединица интерне ревизије односи 81 извјештај. Преосталих 9 извјештаја сачињено је на основу обављених *ad hoc* ревизија покренутих на захтјев руководиоца институција.

У претходном извјештајном периоду, 2014. години, од стране 9 јединица интерне ревизије институција БиХ сачињено је 74 извјештаја интерне ревизије (72 извјештаја интерне ревизије планираних годишњим плановима јединица интерне ревизије и 2 *ad hoc* интерне ревизије).

Подаци по институцијама, о броју сачињених извјештаја интерне ревизије, броју интерних ревизора и датих препорука, у извјештајном периоду, дати су у сљедећем табеларном прегледу:

Табела 4.

Р. бр.	Назив	Број запослених у интерној ревизији*	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука интерне ревизије	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.1.	Министарство финансија и трезора БиХ – Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ (ЦЈИР МФТ БиХ)	4	Укупно 4 извјештаја ИР, од чега 2 редовне и 2 накнадне ИР.	У оквиру обављене 2 редовне ревизије из 2015.г. дато је 8 препорука, а у накнадним ревизијама је утврђен статус препорука датих 2014.г.	Пилот ревизија учинка дијела вишегодишњег пројекта Проширење и унапређење ISFU система у институцијама БиХ, Закључивање и примјена уговора о избегавању двоструког опорезивања, Накнадне ревизије: Канцеларијско пословање и Закључивање и евидентирање међународних кредитних споразума
1.2.	Агенција за јавне набавке БиХ - ЦЈИР МФТ БиХ		Извршене су 2 редовне интерне ревизије.	У оквиру обављене 2 редовне ревизије дато је 12 препорука.	Мониторинг поступка јавних набавки, Ревизија плата и накнада плата запослених
1.3.	Агенција за осигурање у БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		Извршене су 2 редовне интерне ревизије.	У оквиру обављене 2 редовне ревизије дато је 8 препорука.	Усклађивање законодавства из области осигурања унутар БиХ са законодавством ЕУ, Ревизија плата и накнада плата запослених
1.4.	Дирекција за економско планирање – ЦЈИР МФТ БиХ		Извршена је 1 редовна ревизија.	У оквиру 1 редовне ревизије дато је 5 препорука.	Ревизија плата и накнада трошкова запослених
1.5.	Меморијални центар Сребреница – Поточари – ЦЈИР МФТ БиХ		Извршена је 1 редовна интерна	У оквиру 1 редовне ревизије дато је 6 препорука.	Пружање савјетодавних услуга у процесу успостављања финансијског управљања и интерних контрола
1.6.	Агенција за статистику БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		Извршене су 3 накнадне интерне ревизије	Током обављања 3 накнадне ревизије утврђен је статус препорука из редовних ревизија датих 2014.г.	Ревизија уговорених и других посебних услуга, Плате и накнаде плата, Накнаде трошкова запослених
1.7.	Дирекција за европске интеграције БиХ- ЦЈИР МФТ БиХ		Извршене су 3 накнадне ИР.	Током обављања 3 накнадне ревизије утврђен је статус препорука из редовних ревизија датих 2014.г.	Ревизија обрачуна плата и накнада плата запослених, Накнаде трошкова запослених, Јавне набавке
1.8.	Одбор државне службе за жалбе – ЦЈИР МФТ БиХ		Извршена је 1 <i>ad hoc</i> интерна ревизија	У оквиру обављене 1 <i>ad hoc</i> ревизије дата је 1 препорука.	Анализа оправданости и капацитета реализације материјално-финансијског пословања

Р. бр.	Назив	Број запослених у интерној ревизији*	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука интерне ревизије	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.9.	Архив БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		Извршене су 2 редовне ревизије.	У оквиру обављене 2 редовне ревизије дато је 18 препорука.	Заштита, сређивање и обрада архивске грађе, Ревизија плата и накнада плата запослених
	УКУПНО 1.1. – 1.9.		19	58	
2.	Министарство иностраних послова БиХ	2	Укупно 15 извјештаја, од чега 13 редовних ревизија, 1 накнадна и 1 <i>ad hoc</i> интерна ревизија.	У оквиру обављених ревизија дато је укупно 65 препорука.	Ревизија управљања имовином, Издаци за ПТТ услуге, Обуке запослених, Јавне набавке, Судски спорови, Кориштења службених возила, Ревизија расхода-уговорене услуге, Ревизија потраживања од запослених, Ревизија ДКП БиХ (амбасаде БиХ у Москви, Будимпешти, Кувајту и Паризу, Сталне мисије БиХ при ВЕ у Стразбуру и Генералног конзулата у Милану).
3.	Министарство правде БиХ	2	Није обављена ни једна ревизија	-	-
4.	Министарство одбране БиХ	4	Укупно обављено 10 интерних ревизија, од чега је извршено 9 редовних интерних ревизија и 1 накнадна ревизија.	У оквиру обављених ревизија дата је 51 препорука.	Ревизија процеса завођења, дистрибуције и плаћања рауна по увођењу јединствене књиге улазних фактура КУФ-а, Ревизија процеса доношења одлука по писаним захтјевима у МО, Ревизија процеса реализације неновчаних донација у МО, Ревизија процеса припреме потребне документације за вођење судских спорова, Ревизија процеса иницирања и одобравања књижења обавеза на разграничене расходе у МО, Ревизија процеса управљања и располагања службеним моторним возилима, Ревизија функционисања процеса јавних набавки од подношења захтјева за конкретном набавком до реализације уговора, Реализација препорука интерне ревизије, Функционисање система ФУК, Процеса процјене и укњижбе вриједности имовине – ваздухоплова и опреме за пренос података и гласа
5.	Дирекција за координацију полицијских тијела	1	Укупно је обављено 3 ревизије од чега 2 редовне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија.	У оквиру обављене 3 ревизије дато је 12 препорука.	Ревизија система благајничког пословања, Материјалног књиговодства – складишта и Ревизија употребе службених телефона.

Р. бр.	Назив	Број запослених у интерној ревизији*	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука интерне ревизије	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
6.1.	Парламентарна скупштина БиХ – ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	2	Укупно је обављено 9 ревизија и то 3 редовне, 4 накнадне и 2 <i>ad hoc</i> ревизије.	У оквиру обављених ревизија дата је 41 препорука.	Ревизија јавних набавки, Путни трошкови, Поступак набавке ISMS система – softver, Ревизија имплементације датих препорука Уреда за ревизију институција БиХ у извјештају о финансијској ревизији, Ревизија система управљања сталним средствима, Уговорене и друге услуге, Накнаде запослених.
6.2.	Централна изборна комисија БиХ – ЈИР Парламентарна скупштина БиХ		Извршена је 1 редовна интерна ревизија.	У оквиру обављене ревизије дато је 10 препорука	Ревизија уговорених и других услуга
	Укупно 6.1. – 6.2.		10	51	
7.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ - ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	1	Укупно 3 ревизије, од чега 2 редовне и 1 накнадна ревизија.	У оквиру обављених ревизија дато је 13 препорука.	Ревизија службених путовања, Употребе службених возила и Накнадна ревизија употребе службених телефона.
7.2.	Фонд за повратак БиХ - ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ		Извршена је укупно 1 редовна интерна ревизија.	У оквиру обављене ревизије дате су 4 препоруке.	Ревизија плата и накнада плата запослених.
	Укупно 7.1. – 7.2.		4	17	
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	4	У извјештајном периоду извршено је 9 интерних ревизија (6 редовних и 3 накнадне) и 3 су започете ревизије.	У оквиру обављених ревизија дато је 69 препорука.	Ревизија антикорупцијских мјера, Система интерних контрола, Управљање ризицима, Ревизија планирања контрола пореских обвезника, Поврата пореза на додату вриједност, Контроле квалитета рада пореских инспектора, Успостављање система управљања ризицима, Успостављање система инетрних контрола и Успостављање система управљања ризицима од корупције.
9.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	1	Извршено је укупно 5 интерних ревизија.	У оквиру извршених ревизија дато је 6 препорука.	Ревизија основних средстава, Јавне набавке, Накнада трошкова, закупа простора и опреме и Ревизија одржавања објеката и опреме.
10.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ	1	Укупно су извршене 4 интерне ревизије, од којих 2 редовне и 2 <i>ad hoc</i> ревизије.	У оквиру обављене 4 ревизије дата је 21 препорука.	Ревизија разграничени расходи за набавку робе и услуга, Ревизија интерна комуникација и обука, Ревизија провођења одредби Уговора о испоруци и успостављању система за дјелимичну персонализацију картица, Ревизија сл. путовања

Р. бр.	Назив	Број запослених у интерној ревизији*	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука интерне ревизије	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
11.	Гранична полиција БиХ	2	Извршено је 9 редовних интерних ревизија.	У оквиру обављених 9 интерних ревизија дате су 63 препоруке.	Ревизија издатака за текуће одржавање, Јавне набавке, Приходи у ГП БиХ, Обрачун плата и накнада запослених, Трошкови службених путовања у земљи и иностранству, Ревизија пописа у ГП БиХ, Издатака за услуге превоза и горива, Набавке материјала, Трошкова репрезентације
12.1.	Министарство цивилних послова БиХ – ЈИР Министарства цивилних послова	2	Извршена 1 <i>ad hoc</i> ревизија и 1 <i>ad hoc</i> ревизија започета.	У оквиру обављене <i>ad hoc</i> ревизије дато је 18 препорука.	Ревизија система благајничког пословања.
12.2.	Агенција за рад и запошљавање БиХ – ЈИР Министарства цивилних послова		Извршена је 1 <i>ad hoc</i> интерна ревизија.	У оквиру обављене <i>ad hoc</i> ревизије дато је 12 препорука.	Ревизија плата и накнада плата
	УКУПНО 12.1. – 12.2.		2	30	
13.	Државна агенција за истраге и заштиту - СИПА	1	ЈИР у СИПА-и успостављена крајем 2015. године и тек се у 2016. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР.		
	УКУПНО у 2015.	27	90**	443	
	УКУПНО И 2014.	23	74***	300	
<p>Напомена: *Број људи јединице интерне ревизије односи се на број извршилаца за потребе Јединице за све институције из њихове надлежности.</p> <p>** Збир од 90 интерних ревизија чине 81 планирана и 9 <i>ad hoc</i> интерних ревизија.</p> <p>*** Збир од 74 интерне ревизије у 2014.г. чине 72 редовне ревизије и 2 <i>ad hoc</i> интерне ревизије.</p>					

У 90 извјештаја интерне ревизије сачињених у току 2015. године дате су укупно 443 препоруке од стране 11 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. У поређењу са 2014. годином, када је од стране 9 јединица интерне ревизије институција БиХ обављено укупно 74 интерне ревизије и дато укупно 300 препорука, остао је непромијењен број обављених ревизија у односу на број јединица интерне ревизије (*сва 8 ревизија по ЈИР*), док је број датих препорука у односу на број обављених интерних ревизија повећан са 4 на 5 препорука по обављеној ревизији.

У извјештајном периоду су, у 90 обављених интерних ревизија од стране 11 јединица интерне ревизије, учествовала укупно 24 интерна ревизора, на основу чега произилази да је просјечан број обављених ревизија по интерном ревизору 3,75.

Генерално, највећи број препорука које су интерни ревизори у извјештајном периоду дали односи се на препоруке везане за:

- унапређење система финансијског управљања и контроле,
- унапређења у области јавних набавки,
- унапређења у области путних трошкова и употребе службених возила и
- унапређења у области закупа имовине.

Степен реализације препорука интерне ревизије по институцијама дат је у Табели 5.:

Табела 5.

Р. бр.	Назив институције	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука интерне ревизије	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука интерне ревизије	Нереализоване препоруке у %	Број препорука интерне ревизије којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
1.	Министарство финансија и трезора БиХ	8	-	-	-	-	8	-	У оквиру обављања 2 накнадне ревизије 2015.г. утврђен је статус 8 препорука датих 2014.г. као што слиједи: - 4 реализоване, - 3 нису реализоване и - 1 није истекао рок за реализацију.
2.	Агенција за јавне набавке БиХ	12	-	-	-	-	12	-	-
3.	Агенција за осигурање у БиХ	8	-	-	-	-	8	-	-
4.	Дирекција за економско планирање БиХ	5	-	-	-	-	5	-	-
5.	Меморијални центар Сребреница - Поточари	6	-	-	-	-	6	-	-
6.	Агенција за статистику БиХ	-	-	-	-	-	-	-	У оквиру обављене 3 накнадне ревизије 2015.г. утврђен је статус 13 препорука датих 2014.г. као што слиједи: - 7 реализовано, - 2 нису реализоване, - 2 дјелимично реализоване и - 2 није истекао рок за реализацију.
7.	Дирекција за европске интеграције БиХ	-	-	-	-	-	-	-	У оквиру обављене 3 накнадне ревизије 2015.г. утврђен је статус 11 препорука датих 2014.г. као што слиједи: - 7 реализовано, - 2 дјелимично

Р. бр.	Назив институције	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука интерне ревизије	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука интерне ревизије	Нереализоване препоруке у %	Број препорука интерне ревизије којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
									реализоване и - 2 није истекао рок за реализацију.
8.	Одбор државне службе за жалбе	1	-	-	-	-	1	-	-
9.	Архив БиХ	18	-	-	-	-	18	-	-
10.	Министарство иностраних послова БиХ	65	41	63,1%	19	29,2%	5	-	-
11.	Министарство правде БиХ	-	-	-	-	-	-	-	Није обављена ни једна ревизија у 2015. години
12.	Министарство одбране БиХ	51	7	13,7%	12	23,5%	26	6	-
13.	Дирекција за координацију полицијских тијела	12	4	33,3%	2	16,7%	6	-	-
14.	Парламентарна скупштина БиХ	41	4	9,7%	17	41,5%	20	-	-
15.	Централна изборна комисија БиХ	10	-	-	-	-	10	-	-
16.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	13	4	30,8%	1	7,7%	6	2	-
17.	Фонд за повратак БиХ	4	2	50%	-	-	-	2	-
18.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	69	20	29%	-	-	49	-	-
19.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	6	2	33,3%	-	-	4	-	-
20.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	21	-	-	-	-	21	-	-
21.	Гранична полиција БиХ	63	14	22,2%	14	22,2%	13	22	-
22.	Министарство цивилних послова БиХ	18	-	-	-	-	18	-	Реализација препорука планирана у 2016.год.
23.	Агенција за рад и запошљавање БиХ	12	-	-	-	-	12	-	Реализација препорука планирана у 2016.год.
24.	Државна агенција за истраге и заштиту - SIPA	ЈИП у SIPA-и успостављена крајем 2015. године и тек се у 2016. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИП.							
	УКУПНО у 2015.	443	98	22,1	65	14,7	280		
	УКУПНО у 2014.	300	130	43,3	59	19,7	111		

Подаци из Табеле 5. нам показују да је у 2015. години од стране јединица интерне ревизије институција БиХ дато укупно 443 препоруке од којих је у цјелости реализовано 98 препорука, или 22,1% од укупног броја датих препорука. У истом периоду претходне године дато је укупно 300 препорука, од чега је у извјештајном периоду реализовано 130 препорука, или од укупног броја датих препорука реализовано је њих 43,3%.

Из наведеног уочава се да је у односу на 2014. годину дошло до смањења процента учешћа реализованих препорука (са 43,3% на 22,1%) у укупном броју датих препорука. Процент учешћа нереализованих препорука од стране институција БиХ у укупном броју датих препорука интерне ревизије је у благом паду у односу на претходну годину (са 19,7% на 14,7%). Број препорука којима није истекао рок за реализацију или су дјелимично реализоване је значајно повећан у односу на претходну годину и износи више од половине укупног броја датих препорука у 2015. години, док је у претходној години чинио око трећине укупног броја датих препорука у 2014. години.

Податак о смањењу степена реализације препорука интерне ревизије, као и о неизвршавању Закључака Савјета министара БиХ, упућују на потребу још озбиљнијег приступа у унапређењу у овој области. Унапређење се може постићи успостављањем јаче сарадње између јединица интерне ревизије и руководства институција, с једне стране и јачањем сарадње између јединица интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ, са друге стране, уз константно унапређење и повећање квалитета услуга које јединица интерне ревизије пружа. Писање извјештаја и давање препорука само по себи не смије бити циљ и сврха интерне ревизије, већ се мора радити на њиховом провођењу у циљу унапређења система финансијског управљања и контроле и стварања додатне вриједности у институцијама БиХ, што свакако треба бити постављено као циљ руководиоца институција и јединица интерне ревизије.

4.1.3. Преглед успостављања јединица интерне ревизије институција БиХ

Из свега наведеног може се констатовати да је у досадашњем развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ, учињен значајан напредак у којем се сада већ јасно уочавају контуре овог подсистема.

Функција интерне ревизије у институцијама БиХ јасно је дефинисана и утемељена у Закону о интерној ревизији институција БиХ и у једнообразној и усаглашеној методологији рада за интерне ревизоре, која укључује и стандарде интерне ревизије, а која је припремљена и објављена од стране ЦХЈ у складу са међународним стандардима интерне ревизије.

Начин организације јединица интерне ревизије у институцијама БиХ базиран је на децентрализованом моделу који у основи има принцип 3Е (економичност, ефективност и ефикасност), са јасно дефинисаним надлежностима јединица интерне ревизије у погледу вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Етичким кодексом интерних ревизора у институцијама БиХ, Повељом интерне ревизије, Приручником за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије и Споразумом о вршењу функције интерне ревизије дефинисана су, у институцијама БиХ, основна начела и односи пружаоца услуга - интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, с једне стране и корисника услуга интерне ревизије – менаџмента институција, с друге стране.

Услови за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ темеље се на идентичним општим и додатним условима за запошљавање интерних ревизора у свакој од институција БиХ. Сви запослени интерни ревизори у институцијама БиХ испуњавају услове прописане Законом о интерној ревизији институција БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Такође, у систему интерне ревизије институција БиХ омогућено је поштовање принципа "иста плата за исти или сличан посао", а који подразумева да ће запослени у институцијама Босне и Херцеговине који обављају исте или сличне послове примати исту основну плату, односно да ће се радна мјеста из различитих институција Босне и Херцеговине на којима се обављају слични послови сврстати у исти платни разред. Управо таква су радна мјеста интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Закључно са 31.12.2015. године укупно 10 од 13 успостављених јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, успостављено је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, а што подразумева да је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, а у вези усклађивања описа послова интерне ревизије, као и услова за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Двије институције, Дирекција за координацију полицијских тијела и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података, су покренуле, али још увијек нису окончале активности на усаглашавању правилника о унутрашњој организацији. Јединица интерне ревизије у Министарству иностраних послова БиХ још увијек формално није успостављена у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Иако је било очекивано да ће се активност око измјене постојећег Правилника о унутрашњој организацији МИП БиХ окончати у току 2015. године, то се није реализовало, а ЦХЈ није упозната са разлозима неизвршавања наведене активности.

Степен успостављања јединица интерне ревизије по институцијама дат је у Табели 6.:
Табела 6.

Редни број	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ ДА / НЕ	Правилник о унутр.орг. упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2015.	% попуњености ЈИР	Закључци СМ БиХ	Коментар
1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100	+	
2.	Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	3	2	66,7	-	*У фази прибављања потребних мишљења како би се Правилник упутио на СМ БиХ
3.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2	66,7	-	У току је конкурсна процедура за избор Руководиоца ЈИР
4.	Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100	+	
5.	Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	2	1	50	-	*У фази прибављања потребних мишљења како би се Правилник упутио на СМ БиХ.
6.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100	+	
7.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1	50	-*	*Кадровско попуњавање ЈИР планирано је након што буду усвојене измјене Правилника
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100	+	
9.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1	50	-*	*У фази доношења новог Правилника чијим доношењем ће се приступити попуни радног мјеста ИР
10.	Гранична полиција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100	+	
11.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2	66,7	-*	* У току 2015.г. примљен руководилац ЈИР
12.	Државна агенција за истраге и заштиту - SIPA	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2*	100	+	* У току 2015.године споразумно екстерно премјештен Руководилац ЈИР на радно мјесто изван ЈИР. Од 01.02.2016. примљен нови Руководилац ЈИР

Редни број	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ ДА / НЕ	Правилник о унутр.орг. упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2015.	% попуњености ЈИР	Закључци СМ БиХ	Коментар
13.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50	-	* Актом од 19.02.2016.г. СЗЗП обавјестила да је од 01.02.2016.г. запослен 1 интерни ревизор, а да је буџетом за 2016.г. планирано запошљавање и руководиоца ЈИР
14.	Агенција за идентификацио не документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине - IDDEEA	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	-	1	-	-	*Агенција је актом од 22.01.2016. године обавјестила да је по именовану новог менаџмента у Агенцији приједлог Правилника повучен из процедуре и након дораде исти ће бити прослијеђен на усвајање.
15.	Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине	ДА	ДА	ДА	НЕ*	-	-	-	-	*У фази прибављања потребних мишљења како би се Правилник упутио на СМ БиХ.
16.	Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине	ДА	ДА	ДА	НЕ*	-	-	-	-	*У децембру 2015.г. Правилник о унутрашњој орган. достављен СМ БиХ, али није добијена сагласност. Правилник ће бити поново достављен СМ БиХ на усвајање
17.	Министарство безбједности Босне и Херцеговине	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	-	-	-	-	У фази измјене Правилника о унутрашњој организацији

У текућем периоду, током 2016. године очекује се даље оперативнo и функционално јачање интерне ревизије у институцијама БиХ и то прије свега кроз функционално успостављање преосталих 4 јединице интерне ревизије и формално правно успостављање аката и правилника за увођење у систем интерне ревизије и 3 јединице интерне ревизије у институцијама, које још увијек нису успоставиле своје акте на прописан начин. Успостављање јединица интерне ревизије и њихово квалитетно кадровско попуњавање је неопходан услов за даљи напредак у развоју и унапређивању овог система.

Кадровска непопуњеност јединица интерне ревизије онемогућава унапређење квалитета учинка активности интерне ревизије, која се спроводи кроз успостављање интерне оцјене квалитета и надзора над ангажовањем интерних ревизора, као и кроз екстерну оцјену квалитета интерне ревизије, а што је предвиђено и стандардима интерне ревизије. Наиме, стандард 1311 – Интерне оцјене препоручује да интерне оцјене морају да укључе стални надзор учинка активности интерне ревизије и периодичне прегледе извршене кроз самооцјењивање од стране других лица у организацији, која имају довољно познавање пракси интерне ревизије, док стандард 1312 – Екстерне оцјене препоручује да екстерна оцјењивања морају бити спроведена бар једном у пет година, од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача.

У наредном табеларном прегледу дати су подаци за 13 функционално успостављених јединица интерне ревизије у институцијама БиХ о спровођењу интерне оцјене квалитета, екстерне оцјене квалитета и сарадњи са Канцеларијом за ревизију институција БиХ. Такође, дати су и подаци о поштовању и придржавању методологије рада и стандарда интерне ревизије током вршења интерне ревизије од стране интерних ревизора у овим јединицама.

Табела 7.

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Додаци Приручнику	Поштовање стандарда интерне	Интерна оцјена квалитета	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ
1.	ЦЈИР Министарства финансија и трезора	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА
2.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	Дјелимично	НЕ	Дјелимично	НЕ	НЕ	ДА
3.	ЈИР Министарства правде БиХ	НЕ*	НЕ*	НЕ*	НЕ*	НЕ*	НЕ*
4.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА
5.	ЈИР Дирекције за координацију послицијских тијела БиХ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	ДА
6.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА
7.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	ДА
8.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА
9.	ЈИР Обавјештајно-безбједоносне агенције	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	ДА
10.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	ДА
11.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА
12.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	ДА
13.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту	ДА	НЕ	ДА	-	-	ДА
Напомена: - ЈИР Министарства правде БиХ није обавила ни једну ревизију у извјештајном периоду.							

Из претходне табеле се види да интерни ревизори у свим јединицама интерне ревизије, изузимајући Јединицу интерне ревизије Министарства правде БиХ која није донијела потребне планове и документе за рад интерне ревизије, нити је обавила и једну ревизију у извјештајном периоду, поштују и придржавају се методологије рада и стандарда интерне ревизије. Само једна од 13 јединица интерне ревизије, Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ, има и користи додатке Приручнику у свом раду, а на које је ЦХЈ дала сагласност.

У шест јединица интерне ревизије је у извјештајном периоду вршена интерна оцјена квалитета, а ради се о јединицама интерне ревизије које су у потпуности кадровски попуњене. У шест јединица интерне ревизије, које нису у потпуности кадровски попуњене, није спровођена интерна оцјена квалитета. У ових шест јединица укључена је и Јединица интерне ревизије Министарства правде БиХ која није вршила ревизије у извјештајном периоду. Јединица интерне ревизије у Државној агенцији за истраге и заштиту БиХ, која је успостављена у другој половини 2015. године, није била у могућности да спроводи интерну оцјену квалитета јер у извјештајном периоду није вршила интерну ревизију.

Ни једна од јединица интерне ревизије није имала екстерну оцјену квалитета рада интерне ревизије у извјештајном периоду.

Свих 12³ јединица интерне ревизије институција БиХ, које су вршиле функцију интерне ревизије у извјештајном периоду, сарађивале су са ревизорима Канцеларије за ревизију институција БиХ.

На основу наведених података уочава се да у јединицама интерне ревизије, које нису кадровски у потпуности попуњене, ангажовања интерних ревизора нису надзирана на одговарајући начин, а што је неопходно како би се обезбједило остварење циљева, осигурање квалитета и развој запослених.

Екстерна оцјена квалитета учинка активности интерне ревизије се, према стандардима интерне ревизије, спроводи једном у пет година. У складу са наведеним, ЦХЈ ће у трогодишњем периоду предузети активности на доношењу прописа којима ће се уредити и област контроле квалитета интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2015. годину дао је поред прегледа стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ и кумулативне податке о извршеним интерним ревизијама у извјештајном периоду. Ефекти интерне ревизије који су обухваћени консолидованим извјештајем, огледају се у квантитету и квалитету препорука које дају јединице интерне ревизије у смислу унапређења пословања и функционисања институција БиХ. Такође, ефекти интерне ревизије огледају се и у оствареном напретку у успостављању и доградњи система јавне интерне финансијске контроле и интерне ревизије, као и квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институција.

Резултати рада интерне ревизије огледају се у давању квалитетних препорука, са једне стране и у реализацији датих препорука, и унапређењу система финансијског управљања

---

³ Овај број се односи на 12 од 13 ЈИР у институцијама БиХ које су успоставиле ИР и он не укључује ЈИР Министарства правде БиХ која у извјештајном периоду није имала било каквих активности.

и контроле у институцијама које имају успостављену функцију интерне ревизије, с друге стране. У наредном периоду очекује се даљи напредак у овој области, како кроз повећање обима и квалитета ревизорских извјештаја и препорука које интерни ревизори дају, тако и кроз даље успостављање и јачање система интерне ревизије и њених капацитета у институцијама БиХ. Реално је очекивати да ће у току 2016. године доћи и до стварања услова за оперативно успостављање преосталих јединица интерне ревизије, како је то закључцима Савјета министара и предвиђено, а које ће дјеловати у складу са прописима којима се уређује ова област.

Додатни ефекти интерне ревизије умногоме ће зависити и од степена и брзине успостављања структуре интерне ревизије у институцијама БиХ, с једне стране, али исто тако и од спремности менаџмента и интерних ревизора за даљи напредак на развоју функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Из свега изнесеног у овом Извјештају, примјетно је да је у претходном периоду учињен додатни напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у објављивању и примјени прописа којима се дефинише систем интерне ревизије и функционалног успостављања система интерне ревизије од стране ЦХЈ, с једне стране, али и у квалитету вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ, с друге стране.

Ипак, степен напретка у овој области, од стране институција БиХ би могао и морао бити на знатно већем нивоу, чиме би се дао додатни подстрек у развоју ове области и приближавању Босне и Херцеговине и њеног система јавне интерне финансијске контроле европским вриједностима.

4.2. Закључци Савјета министара БиХ

Савјет министара БиХ је, приликом разматрања Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2014. годину, на својој 8. сједници одржаној 21.05.2015. године, усвојио сљедеће закључке:

- Задужују се институције Босне и Херцеговине које су у обавези да успоставе јединице интерне ревизије да наставе започете активности и предузму све потребне радње у вези с осигурањем средстава и провођењем процедура за запошљавање интерних ревизора како би се током 2015. године окончала процедура успостављања и попуњавања јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
- Задужује се Централна хармонизацијска јединица да настави пружати подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије и да настави активности развоја система интерне ревизије у институцијама БиХ у складу са Законом о интерној ревизији у институцијама БиХ, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине.

У вези са усвојеним закључцима Савјета министара БиХ, ЦХЈ је, у складу са својим надлежностима и капацитетима наставила са активним ангажманом на реализацији започетих активностима на успостављању и развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ. То се прије свега огледа у објављивању прописа којима је уређена ова област, али и у праћење активности интерне ревизије и институција БиХ.

Значајни документи из области интерне ревизије, који се односе на реализацију закључака Савјета министара су: Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 49/12), Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14), те Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 7/15).

Примјена и провођење ових прописа актуелно је и у овом извјештајном периоду. У вези са тим потребно је навести податак да је ЦХЈ запримила 16 од укупно очекиваних 17 захтјева за усаглашавање правилника о унутрашњој организацији. Сви ови захтјеви и приједлози правилника су детаљно размотрени, у смислу њихове усаглашености са важећим прописима којима је регулисана ова област. Након што су правилници усаглашени са наведеним прописима, ЦХЈ је, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, дала своју сагласност чиме су обезбјеђени услови за наставак процедуре измјене појединачних правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију.

Степен реализације закључака Савјета министара БиХ може се видјети из података датих у Табели 6. Из тих података уочљиво је да је 11 од 17 институција у потпуности до данас окончало активности везане за реализацију закључака СМ БиХ и успостављања функције интерне ревизије, а то су сљедеће институције:

- Министарство финансија и трезора БиХ,
- Министарство правде БиХ,
- Министарство одбране БиХ,
- Парламентарна скупштина БиХ,
- Министарство за људска права и избјеглице БиХ,
- Управа за индиректно опорезивање БиХ,
- Обавјештајно-сигурносна агенција БиХ,
- Гранична полиција БиХ,
- Министарство цивилних послова БиХ,
- Државна агенција за истраге и заштиту - *SIPA* и
- Служба за заједничке послове институција БиХ.

У 10 од 11 наведених институција већ је функционално успостављена интерна ревизија. У 2016. години очекује се да ће се и у Служби за заједничке послове институција БиХ у потпуности попунити и ставити у функцију јединица интерне ревизије.

Своје обавезе дјелимично су испуниле, предузимајући активности на стварању услова за успостављање интерне ревизије, а тиме и на реализацији закључака Савјета министара БиХ, сљедеће институције:

- Министарство иностраних послова БиХ,
- Министарство спољне трговине и економских односа БиХ,
- Министарство комуникација и транспорта БиХ,
- Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине – IDDEEA и
- Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ.

Овдје је потребно напоменути да је интерна ревизија која егзистира у Министарству иностраних послова БиХ, успостављена као Уред за ревизију који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овим Извјештајем је третиран само организациони дио који се бави интерном ревизијом. Министарство иностраних послова БиХ је урадило нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у који је уграђена јединица интерне ревизије са надлежностима, организацијом, радним мјестима и описом послова који су у потпуности усклађени са прописима о интерној ревизији. Приједлог Правилника је у фази прибављања мишљења надлежних институција, након чега ће бити упућен Савјету министара Босне и Херцеговине ради добијања сагласности.

Своју обавезу за успостављање функције интерне ревизије и реализацију усвојених закључака Савјета министара БиХ, још увијек није испунило Министарство безбједности БиХ. Овакав поступак Министарства безбједности БиХ, који се огледа у неиспуњавању својих обавеза по закључцима Савјета министара БиХ, Министарство безбједности није адекватно образложило.

Активности на успостављању јединица интерне ревизије и њиховог кадровског попуњавања започете су и увелико зависе од става и активности менаџмента институција, њихових планова и буџета, као и од одобреног плана запошљавања.

На крају ћемо подсјетити да је интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, независно, објективно увјеравање и консултантска активност креирана с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Број: 02-1-16-7-36-30/16

Сарајево, 28.03.2016. године

ДИРЕКТОР

Ранко Шакота